

ANTON ŽNIDERŠIČ: V SPOMIN OB 60. OBLETNICI NJEGOVE SMRTI

Besedilo: **Marjan Debelak**

Z nekoliko mešanimi občutki sem na prigovarjanje mojih čebelarških prijateljev po treh letih premora vendarle prijel za pero in za naše osrednje čebelarško glasilo napisal pričujoči spominski članek. Obletnic smrti se navadno spominjamo z bolečino zaradi izgube nam dragih pokojnikov. Raje praznujemo njihove rojstne dneve. Pa vendar, rojeni nima prav nikakršnih zaslug za svoje rojstvo, da bi ga slavili, ob smrti pa je očitno, kaj je človek v svojem življenju dosegel. In Anton Žnideršič je v svojem življenju dosegel izjemno veliko. V številnih pogledih nam je Lahko vsem za vzor!

Iskalec dobrega panja

Anton Žnideršič, naš veliki čebelarški učitelj in izumitelj, je začel že v mladosti, v obdobju velikih svetovnih sprememb in iskanj novih načinov čebelarjenja, delovati kot čebelarški samouk. Izum čebelarjenja v panjih s premičnim satjem je sprožil nove izzive tudi za tega podjetnega mladeniča in mladega moža. Ker se ni šolal za poslovne ali gospodarske dejavnosti (končal pa je za tedanje razmere izjemno pomembne štiri razrede gimnazije), je moral domala celotno poglobljeno gospodarsko in čebelarško znanje pridobiti iz knjig in s svojim lastnim ustvarjalnim duhom. S satici opremljeni in prostorninsko samo nekoliko povečani kranjiči, s katerimi so tedaj v naših krajih skušali čebelarji nadomeščati navadne kranjiče, seveda niso mogli zadovoljiti njegovega namena, da bi čebelaril na »več medu z manj roji« in ne na »veliko rojev z manj medu«, kot so do tedaj po večini čebelarili pri nas. Uspeti je skušal z drugimi, takrat že tudi pri nas uporabljanimi novimi panji s satniki, a so ga vsi po vrsti razočarali.

Žnideršič je bil velik praktik in gospodarstvenik. Od čebel in njihovih pridelkov je želel poleg privlačne dejavnosti kovati tudi dobiček. Iskal je ustrezen panj, ki bi čebelam v našem pašno-podnebnem okolju omogočal optimalen razvoj in s tem večje donose medu, čebelarju pa čim lažje delo, vključno s čim lažjim prevažanjem na paše. Skratka, želel je ustvariti moderen in donosen čebelarški obrat.

Obetavne nakladne panje, ki so jim tedaj pri nas rekli »amerikanci«, je kmalu izločil iz svojega podjetja. Opisal jih je takole: »Niso bili za prevažanje, težko jih je bilo pripraviti za na pot, čebele silijo skozi špranje, prezimovanje v njih je slabo, veliko je v njih vlage in plesni.« Nekoliko bolj so ga zadovoljili Gerstungovi panji z veliko mero satnikov, vendar mu

kmalu tudi ti niso bili več pogodu.

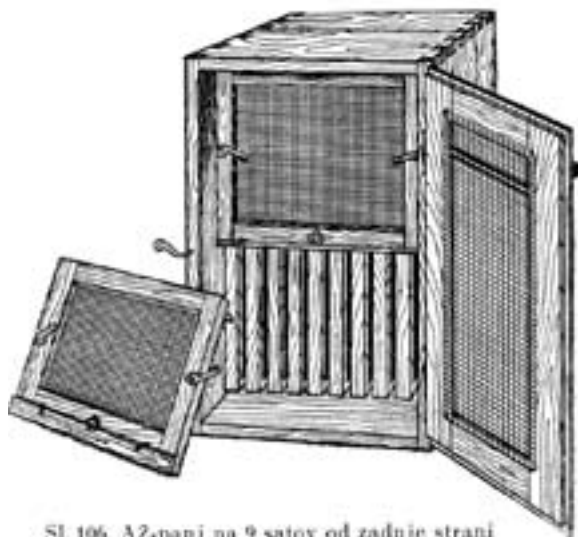
Končno je dobil v roke novo knjigo z opisom Albertijevega »listovnega« panja in v njem našel še tisto, kar je manjkalo preostalim panjem. Tako je imel pri roki vse osnovne dele najprimernejšega panja, vendar, na žalost, raztresene v različnih panjih. Treba jih je bilo zbrati na enem mestu v učinkovito celoto. Ustvariti je bilo treba nov panj in lotil se je konstrukcije panja, ki bi ustrezal razvoju čebelje družine kranjske pasme v naših pašnih in podnebnih razmerah ter pri nas ustaljenemu načinu čebelarjenja v čebelnjaku z odpiranjem panja od zadaj, poleg tega pa bi bil pripraven tudi za prevoze na paše. Takole se je pozneje spominjal tega obdobja: »Učil sem se pri velikih mojstrih – seveda le po knjigah. Prevzel sem od vsakega, kar se mi je zdelo primerno. Črpal sem zlasti iz Gerstungovih, Preussovih in Albertijevih del ter iz knjige 'ABC čebelarstva', ki jo je izdala Root Company v Ameriki. Na izkušnjah teh priznanih čebelarških veljakov sem pričel graditi svoj panj in urejati način čebelarjenja v njem.«

Žnideršičev panj je postal »naš panj«

Po Albertijevem »listovnem« principu, s katerim se je seznanil v njegovi knjigi iz l. 1887, ter po drugih panjskih principih in elementih, ki jih je imel za najboljše v nekaterih drugih panjih, je do leta 1903 postopno sestavil in nato temeljito preizkusil nov panj. V njem je obdržal Gerstungovo velikost satnika, vendar ga je ustrezno preoblikoval in postavil na kovinske grede v podolžni legi. V svojem panju je uveljavil tudi zahtevo, naj bo medišče po obliki satja enako plodišču.

Premalo je znano in poudarjeno, da je pravzaprav »listovni« princip panja prvi izumil v slovenski deželi živeči baron Rothschild, ljudsko poimenovan tudi »Rožič«, in ga že leta 1872 predstavil na čebelarški razstavi v Salzburgu, Alberti pa je svojega predstavil šele dve leti pozneje v mestu Halle! Tega najbrž tudi Žnideršič ni vedel, sicer ne bi tako brez zadržkov poimenoval svoj panj po tujcu Albertiju, od katerega

Sl. 106. AŽ-panj na 9 satov od zadnje strani

Izvirni ali temeljni Žnideršičev oziroma »naš« listovni AŽ-panj, ki ga je po novejših dognanjih mogoče s sestavljanjem ali dodatki tudi prostorninsko neomejeno večati. N. Pirnat: Anton Žnideršič (1874–1947)

je v celoti prevzel predvsem »listovni« princip. Šele naši čebelarji, ki so začeli na njegovo spodbudo in spodbudo njegovih somišljenikov množično uporabljati njegov panj, so dosegli spremembo poimenovanja njegovega panja, najprej v »Alberti-Žnideršičev panj« ali kratko »AŽ-panj« ali »panj Žnideršič« in tudi »Anton Žnideršičev panj«. Glede na uveljavljeno prakso poimenovanj panjev po avtorjih različnih izboljšav ali sprememb izvirnega panja bi bilo pravzaprav najbolj upravičeno ime »panj Antona Žnideršiča« ali »Žnideršičev panj«. Zelo smiselno pa je še vedno tudi Žnideršičevo poimenovanje »naš panj«. Saj je v resnici naš, slovenski, po izvoru in po večinski sto let trajajoči rabi pri naših čebelarjih!

Novi panj je oblikoval v dobro pretehtani velikosti, da je bil poleg temeljnih razvojno-čebeljih in medonosnih zahtev kot trdna panjska enota tudi odličen za opravljanje v čebelnjaku ter priročen in ne pretežak ali preneroden za prenašanje – nalaganje in zlaganje – pri prevažanju na paše. Ne smemo pozabiti, da tedaj ni bilo prevoznih čebelnjakov s stalno nameščenimi panji, temveč so morali vsak panj posebej nalagati in zlagati, včasih še na več prevoznih sredstev, iz domačega čebelnjaka v pašni čebelnjak ali v improvizirano pašno skladanico! Napisal je skromno in odkrito, kot je bilo to v njegovem značaju: »Ne bom trdil, da je A.-Ž. panj najboljši, eno prednost pa lahko poudarjam: naš panj je za prevažanje neprekosljiv!« Ta panj je še nekoliko spreminjal in izpopolnjeval v nekaterih podrobnostih na

podlagi svojih razmišljanj, novih izkušenj, pa tudi različnih pripomb in predlogov vse večjega števila čebelarjev, ki so začeli z velikim uspehom in veseljem čebelariti s temi panji. Saj so s temi modernimi panji in novim načinom čebelarjenja v njih lahko ohranili temeljne značilnosti dotedanjega »kranjičarskega«, tipično slovenskega načina gojenja čebel: v naših značilnih čebelnjakih, s prevažanjem in poslikavanjem panjskih končnic.

Nemirni, ustvarjalni duh plemenitega iskalca

Žnideršič je še naprej ostal nemiren, nikoli povsem zadovoljen ustvarjalni duh. Stalno je izpopolnjeval svoj panj in načine čebelarjenja v njem, iskal pa je tudi še kaj boljšega, novega.

Napisal je: »Če ne bomo ničesar iskali in preizkušali, bomo morali stopati vedno le po stopinjah drugih narodov.«

Tako je sestavil in preučeval tudi nov, zelo zanimiv »listovni« poskusni panj za vzrejo matic, imenoval ga je »matičnjak«. Sestavljen je bil iz okvirjev, v katere je vstavljale sate običajne mere, ki pa so imeli trdno celuloidno srednjo steno ali satnico, da so čebele na njej zgradile na vsaki strani stene povsem ločeno polovico satnih celic. Vsaka čebelja družinica z mlado matiko je imela v tem večoddelčnem »listovnem« panju le eno satno ulico, v kateri je bila cela družinica tesno skupaj, da je lažje vzdrževala ustrezno toploto in neposredne stike.

Ta svojevrsten »eksperimentalni panj« za vzrejo matic, kot ga je tudi imenoval, je bil morda vzrok zgrešene domneve, ki je bila prvič zapisana v knjigi Sodobno čebelarstvo leta 1955, osem let po Žnideršičevi smrti, namreč, da naj bi Žnideršič v svojih poznih letih zavrgel (?) svoje AŽ-panje v korist nekih novih (nakladnih?) panjev, ki jih je skonstruiral po zgledu švicarskega čebelarja Fr. Huberja. Ta je sicer znan kot avtor posebnega opazovalnega panja, sestavljenega samo iz okvirjev oziroma satnikov, po katerem se je pri konstrukciji svojega »matičnjaka« zgledoval Žnideršič. Svoje ali »naše« AŽ-panje je Žnideršič (kot so izpričali njegovi še živeči najbližji prijatelji in družinski člani, razvidno pa je tudi iz njegovih člankov, ki jih je pogosto pisal za Slovenskega čebelarja) vselej zagovarjal in priporočal (saj kljub iskanju ni našel nič boljšega), z njimi pa je čebelaril do smrti.

Pri 66 letih je našega, za slovenske čebelarje brez dvoma najpomembnejšega in najusodnejšega izumitelja, neutrudnega in učinkovitega pospeševalca čebelarstva v Sloveniji in velikega domoljuba doletela druga svetovna vojna vihra, po vojni pa spet povsem nove gospodarske in družbene razmere. Tem, zanj v marsičem neprijaznim in krivičnim razmeram, se je s težavo vendarle skušal prilagoditi.

Nadaljevanje na strani 343 ►►

Dnevi apiterapije in čebelarstva

Besedilo: **Tanja Magdič**

Od 11. do 13. oktobra so v Čebelarškem centru na Brdu pri Lukovici potekali Dnevi apiterapije in čebelarstva. Za prvo leto lahko rečemo, da je bil obisk kar zadovoljiv, predvsem na predavanjih, center pa je poleg približno 300 odraslih obiskovalcev, obiskalo tudi približno 120 otrok. Obiskovalcem smo ponudili možnost brezplačnega obiska strokovnih predavanj, predvsem mlajšim pa smo predstavili tudi pomen čebele in njene koristi, ogledali so si lahko laboratorij, spoznali čebelarško kulturno dediščino, predstavili pa smo jim tudi različne vrste medu in koristi preostalih čebeljih pridelkov. Na stojnicah so si obiskovalci lahko ogledali bogato izbiro čebeljih pridelkov in obogatili svoje domače zaloge, se seznanili z izdelavo dražgoških kruhkov, lectovega peciva in panjskih končnic, lahko pa so si izdelali tudi svojo svečko iz čebeljega voska. Tovrstni dogodki imajo brez dvoma velik pomen tako

za promocijo slovenskega čebelarstva in čebeljih pridelkov kot tudi za izobraževanje čebelarjev in širše javnosti. Glede na to bi tovrstne prireditve morale postati vsakoletna praksa, zato smo organizatorji že začeli analizirati letošnjo prireditev, da bi bila ta prihodnje leto še boljša in odmevnejša. Ker je v teh dneh začela delovati komisija za apiterapijo, smo prepričani, da bomo ob njeni pomoči dobili nove ideje, veseli pa bomo tudi vsakega predloga s terena.

V okviru Dnevov apiterapije smo izdali novo zgibanko »Čebelji pridelki, moč narave – apiterapija – naravna pot do boljšega zdravlja«. V njej lahko tako čebelarji kot tudi njihovi kupci najdejo veliko koristnih nasvetov o uporabi čebeljih pridelkov. Zgibanko lahko društva z naročilnico naročijo pri Čebelarški svetovalni službi, posamezniki pa jo lahko kupijo v tajništvu ČZS. Več o predavanjih si lahko preberete v nadaljevanju.

Povzetki predavanj

Besedilo: **Andreja Kandolf**

V okviru Dnevov apiterapije in čebelarstva so o uporabi čebeljih pridelkov v zdravilne namene govorili priznani strokovnjaki. Zdravnica Urška Tomec, dr. med., je pripravila prispevek o koristnih vplivih medu na človeški organizem. Govorila je o uporabi medu pri dojenčkih in otrocih, pri nosečnicah, športnikih in pri starejših ljudeh ter o dobrodejnih vplivih medu na kri, sečila, prebavila, dihala in živčevje. Alenka Kafol, dr. med, ki dela v ambulanti za alergije in bolezni pljuč, je povedala nekaj koristnih informacij o tem, kako okrepi moč imunski sistem in povečamo odpornost organizma proti prehladnim obolenjem, kaj sploh je imunski sistem, kako deluje in kaj vpliva nanj. Za krepitev imunskega sistema so pomembni redna in pravilna prehrana, gibanje, spanje ter sprostitve. Seveda pa so za imunski sistem koristna tudi apiterapevtska ter fitoterapevtska sredstva.

Zdravnik Franc Grošelj, dr. med., specialist splošne medicine, akupunkturolog, ki je tudi čebelar, nam je na zelo zanimiv in izčrpen način predstavil sestavo, delovanje ter uporabo čebeljih pridelkov. Med je koristen v primeru bolezni jeter, pljučnice, srčne in nevrološke bolezni, za kožne razjede, rane itd. Propolis je uporaben ob prehladnih obolenjih, vnetjih sluznic ustne votline, dlesni in žrela, pospešuje celjenje ran. Cvetni prah izboljšuje slabokrvnost, pospešuje rast in izboljšuje apetit, cenjen je pri boleznih prostate.

Matični mleček povečuje življenjsko moč in odpornost organizma, izboljšuje razpoloženje, zavira procese staranja, ureja krvni tlak. Čebelji strup je koristen pri multipli sklerozi, različnih vnetjih, težavah s srcem, vendar je pri tem treba upoštevati možnost pojava alergij. Predavatelj je opozoril tudi na mikroklimo čebelnjaka, ki ugodno vpliva na psihofizično počutje, izboljšuje boleznijo dihal, krepi imunski sistem. »Lahko smo hvaležni prednikom čebelarjem za iznajdbo čebelnjaka – naravne lokacije za apiterapijo.«

Prim. Vesna Glavnik, dr. med., predstojnica službe za alergologijo in revmatske bolezni na Pediatrični kliniki v Ljubljani, je govorila o alergiji na čebelji strup. Podrobno je opisala in utemeljila različne vrste reakcij na čebelji pik. Predstavila je zdravila, ki jih mora alergik nositi s seboj, in opozorila na to, kako pomembno je, da se tak človek izogiba pikom. Bolniku, ki ob čebeljem piku doživi anafilaktični šok, je treba dati injekcijo adrenalina. Ta je za zdaj v obliki posebne injekcije, ki jo je, žal, mogoče dobiti z »belim receptom« v avstrijskih lekarnah, z novim letom pa upajo, da jo bo mogoče dobiti tudi v Sloveniji. Glede na to, da je preprosta za uporabo in da človeku lahko reši življenje, priporočamo, da jo ima v čebelnjaku vsak čebelar. Poznan je primer, kako je dolgoletni čebelar, ki nikoli ni imel alergije na čebelji strup, ob

piku čebele padel v nezavest. Rešila ga je injekcija adrenalina, ki jo je imel v čebelnjaku. Kljub alergijam, ki se pojavljajo na čebelji strup, cvetni prah itd., pa je predavateljica poudarila, da čebelarji živimo veliko bolj zdravo kot drugi ljudje in da na človeka, ki ni alergičen na čebelji strup, ta vpliva pozitivno, za negativne vplive pa še ni slišala.

Anton Fabjan je predstavil potek in rezultate mikrobioloških raziskav, s katerimi so dosegli mikrobiološko čistost naravnih sokov. Po njegovih ugotovitvah je mogoče surove sokove (npr. sok rdeče pese) s čebeljimi pridelki toliko stabilizirati, da jih lahko uporabimo kot visokokakovosten dodatek k prehrani in kot izhodiščne surovine za izdelavo naravnih zdravil. Mag. Malči Božnar je govorila o uporabi čebeljih pridelkov v vsakdanji prehrani. Pomembno je, da uživamo sveže čebelje pridelke. Med je najboljša kakovosti, ko je v satju, zato moramo pri rokovanju z medom paziti, da ohranimo to kakovost. Lahko ga dodajamo k različnim jedem, pri tem pa moramo upoštevati, da k močnejšim jedem, kot so npr. meso, omake idr., dodajamo temne vrste medov, za sadne solate pa uporabimo svetle vrste. Odlična malica je lahko navadni jogurt z žličko cvetnega prahu. Za matični mleček so nekdanj svetovali, da ga uživamo v majhnih

količinah, samo za nožev konico, dandanes pa ob boleznih priporočajo tudi po dve žlici na dan. Vosek je uporaben v gospodinjstvu, z njim lahko namastimo pekač pri peki peciva. Pekač damo v pečico, ko se segreje, ga namažemo s čebeljim voskom, po uporabi pa še topel pekač obrišemo s papirjem.

Zanimiva je bila tudi okrogla miza, na kateri sta čebelarja g. Peterle in g. Tome povedala svoji osebni izkušnji z uporabo čebeljih pridelkov v primeru bolezni (rak na prostati in multipla skleroza), s strokovnega vidika pa je njuno izkušnjo komentirala prim. Majda Kurinčič Tomšič, dr. med., specialistka fizikalne medicine in rehabilitacije.

Povejmo še, da je bilo v teh dneh v prostorih ČZS tudi srečanje diabetikov, v okviru katerega je o uporabi čebeljih pridelkov za diabetike govoril diabetolog Damjan Justinek, dr. med, ki bo pripravil članek na to temo in ga bomo objavili v naši reviji.

Predavanja, ki se jih je udeležilo približno 200 slušateljev, med njimi so bili tudi nečebelarji, so bila zelo zanimiva. V teh dneh je bila ustanovljena komisija za apiterapijo, ki bo v prihodnje dejavno pripravljala vsebino Dnevo apiterapije, tako da bomo privabili tudi širšo javnost.

Povzetki predavanj bodo objavljeni na naši spletni strani.

Promocijske dejavnosti

Gotovo se vsi strinjamo, da je bilo v zadnjem času res veliko storjenega na področju promocije slovenskega čebelarstva! Lanski izdaji zgibanke »Čebelji pridelki, moč narave«, ki je bila tako med čebelarji kot tudi med kupci nadvse dobro sprejeta, so sledili številni oglasi ter številne predstavitve čebeljih pridelkov in slovenskega čebelarstva na sejnih (Otroški bazar, Narava in zdravje ...), v šolah, vrtcih ... z degustacijami različnih vrst slovenskega medu, pa tudi predstavitve čebelarstva v medijih in objave številnih člankov o koristnosti čebeljih pridelkov. Nenehno pripravljamo tudi nove promocijske dejavnosti, zato naj vam na kratko predstavim le tiste, ki smo jih pripravili v minulih treh mesecih. **Zgibanke »Čebelica, moja prijateljica«** smo izdali kot podporo dobrodelno-izobraževalni akciji »En dan med slovenskih čebelarjev za zajtrk v naših vrtcih«. Namenjena je otrokom, zato jo bomo ob **dobrodelni akciji 16. novembra** razdelili vsem malčkom v vrtcih in vsem učencem v osnovnih šolah (izšla je v nakladi več kot 250.000 izvodov). Zgibanke poleg izobraževalne vsebine vsebuje tudi nagradno igro in kratko anketo. Prav tako je otrokom namenjena **pobarvanka** z motivi iz sveta čebelarstva. Na ovitku pobarvanke smo opisali koristnost različnih vrst medu in dodali še recept za sadno solato z medom. Za promocijo predvsem slovenskega medu smo izdali tudi **plakat** s Pitagorovim rekom »Če ne bi jedel medu, bi umrl 40 let prej«. Plakat lahko dobite na Čebelarški zvezi Slovenije brezplačno!

Besedilo: **Tanja Magdič**

Predstavniki Čebelarске svetovalne službe smo čebelarstvo predstavili tudi na **sejmu Otroški bazar**, v okviru katerega smo za otroke pripravili kratko predavanje, in na **sejmu Narava in zdravje**, v okviru katerega sta bili dve predavanji o koristnosti čebeljih pridelkov. Vsakega od sejmov se je po podatkih organizatorjev udeležilo približno 20.000 obiskovalcev. Na obeh so potekale delavnice za otroke in degustacija najpogostejših vrst, obiskovalcem pa smo razdeljevali tudi promocijsko gradivo. Na sejmu Narava in zdravje so nam pomagale ga. Darinka Meguš, ki je predstavila izdelavo dražgoških kruhkov, ga. Šolar, ki je predstavila izdelavo lectovega peciva, ga. Koželj, ki je predstavila risanje panjskih končnic in ga. Sivec, ki je na steklenice slikala čebelarске motive. Vse so s svojim delom gotovo pripomogle k dobri promociji slovenskega čebelarstva, za to pa se jim najlepše zahvaljujemo.

Pri vsem tem ne smemo pozabiti na **številne članke, prispevke, televizijske in radijske oddaje** itd., ki so bili objavljeni v zadnjem času in so brez dvoma prispevali k dobri promociji slovenskega medu in tudi drugih čebeljih pridelkov. Nazadnje so bili takšni članki objavljeni v **prilogi Nedela Odprta kuhinja**, ki je izšla 7. oktobra, in v prilogi **Dnevnika in Direkta Moje zdravje**, ki je v nakladi 85.000 izvodov izšla 9. oktobra. Ne smemo pa pozabiti **radijske oddaje na Valu 202**, v kateri sta Jana Potokar in Andreja Kandolf v začetku oktobra govorili o slovenskem medu.

ZAHVALA

V imenu ČZS se zahvaljujem vsem, ki ste pripomogli k uspešni izvedbi prvih Dnevo APITERAPIJE. V treh dneh se je predavanj udeležilo več kot 250 slušateljev, to pa je za prvo leto gotovo spodbuden obisk. Vesel sem, da so se vabilu odzvali Franc Grošelj, dr. med., Urška Tomec, dr. med., Alenka Kafol, prim. Majda Kurinčič Tomšič, dr. med., prim. Vesna Glavnik, dr. med., Anton Fabjan in mag. Malči Božnar ter pripravili nadvse strokovna in zanimiva predavanja. Hvala tudi g. Peterletu in g. Tometu, ki sta govorila o svojih osebnih izkušnjah z apiterapijo in jih predstavila širši javnosti. Prav posebna zahvala pa gre ČD Lukovica, Čebelarstvu Dremelj, Čebelarstvu Žnidaršič, Čebelarstvu Tomažič, Čebelarstvu Posl, Čebelarstvu Koželj, Čebelarstvu Škorjanc, Čebelarstvu Svetlin, gospe in gospodu Šolar in gospe Šmid, ki so Dneve apiterapije popestrili s svojimi stojnicami. Zavedamo se, da ekonomskega učinka ni bilo, verjamemo pa, da bo s še večjo promocijo čebelarstva in apiterapije v prihodnje tudi na tem področju bolje. Vsi skupaj ste pripomogli k odlični promociji Slovenskega čebelarstva!

Želim, da bi prihodnje leto zadeve še nadgradili, v to pa verjamem tudi z razlogom. Pri ČZS je bila namreč ustanovljena komisija za apiterapijo, njeni člani pa bodo s svojim strokovnim znanjem pripravili še boljši in pestrejši program.

Boštjan NOČ, predsednik ČZS

tudi večja uporaba čebeljih pridelkov slovenskih čebelarjev. Prepričana sem, da s skupnimi močmi lahko ta cilj tudi dosežemo.

Ob tej priložnosti se zahvaljujemo podjetju Medex, d. d., ker nas je povabilo k sodelovanju v tej oddaji. Da bi porabnika in čebelarja poučili o koristih čebeljih pridelkov, smo v sredini oktobra pripravili Dneve apiterapije in čebelarstva. Več o tem lahko preberete v posebnem prispevku, objavljenem v tej številki. Poudariti pa je treba, da so o Dnevih apiterapije in čebelarstva poročali številni mediji, vključno z RTV Slovenija, ki je prispevek o tem objavila v TV Dnevniku. Uspeh vseh dejavnosti, namenjenih promociji slovenskega čebelarstva in čebeljih pridelkov, pa ni odvisen samo od akcij, ki jih izvajata Čebelarstva zveza Slovenije in Čebelarstva svetovalna služba, ampak od vseh, ki se ukvarjamo s čebelarstvom in prodajo čebeljih proizvodov. **Za promocijo slovenskega čebelarstva in slovenskega medu je pomembna predvsem dobrodelno-izobraževalna akcija »En dan za zajtrk med slovenskih čebelarjev v naših vrtcih«, ki nas še čaka. Uspeh te akcije je v veliki meri odvisen od vseh čebelarjev, zato vas resnično še enkrat prosimo za vašo pomoč, saj boste tako kot nekakšna podaljšana roka Čebelarstva zveze Slovenije in Čebelarstva svetovalne službe pripomogli, da bo glas slovenskih čebelarjev dosegel vse kote Slovenije, vključno z vašim krajem, s tem pa boste poskrbeli tudi za svojo promocijo! Že zdaj naj se v imenu ČZS in ČSS zahvalim vsem, ki ste se že ali se še boste dejavno vključili v akcijo. Predsedniki čebelarških društev so že prejeli natančna navodila o poteku akcije, razdeljevanju medu in promocijskega gradiva v vrtcih in osnovnih šolah, zato prosimo, da se v okviru čebelarških društev dogovorite o morebitnih obiskih v vrtcih in šolah. Gradivo za predstavitve čebelarstva otrokom lahko dobite v Čebelarstvu svetovalni službi.**

Eden pglavitnih ciljev vseh promocijskih dejavnosti je gotovo boljša prepoznavnost, s tem pa

V prihodnje možnost sofinanciranja nakupa čebelarstva opreme ter financiranje prvega nakupa treh čebeljih panjev in družin

Besedilo: Lidija Senič

Vlada Republike Slovenije bo predvidoma do konca meseca oktobra 2007 sprejela Uredbo o izvajanju Programa ukrepov na področju čebelarstva v Republiki Sloveniji v letih 2008–2010 za leto 2008. Program bo v okviru Ukrepa tehnične pomoči čebelarjem omogočil pridobitev **podpore za nakup čebelarstva opreme in financiranje prvega nakupa treh novih panjev in treh čebeljih družin.** Namen ukrepa je posodobitev čebelarstva v Republiki Sloveniji.

1. Podpore pri nakupu čebelarstva opreme

Vlagatelji, ki bodo uveljavljali podporo za nakup čebe-

larstva opreme, bodo morali biti (poleg izpolnjevanja še nekaterih drugih zahtev) vpisani v Centralni register čebelnjakov ter samostojni nosilci številke KMG MID. Poleg tega se bodo morali zavezati, da bodo opremo, za nakup katere so prejeli podporo, uporabljali še najmanj pet let po prejeti pomoči.

Vlagatelji, ki so opravili usposabljanje na področju Smernic dobrih higienskih navad v čebelarstvu oziroma imajo vzpostavljen svoj lastni sistem HACCP, bodo upravičeni do podpore v višini 50 odstotka skupne vrednosti kupljene opreme. Vlagatelji, ki tega usposabljanja niso opravili oziroma nimajo vzpostavljenega svojega lastnega sistema HACCP, pa bodo

upravičeni do podpore v višini 30 odstotkov skupne vrednosti kupljene opreme.

Ne glede na prejšnji odstavek bo najvišja podpora, ki jo bo upravičenec lahko pridobil v letu 2008:

tisti, ki čebelarji z 1–10 čebeljimi družinami: 100 evrov;

tisti, ki čebelarji z 11–40 čebeljimi družinami: 14 evrov na panj, najmanjši skupni znesek nakupa je 100 evrov;

tisti, ki čebelarji z 41 ali več čebeljimi družinami: 14 evrov na panj, najmanjši skupni znesek nakupa je 500 evrov.

Vlagatelj se bo leta 2008 lahko na razpis prijavil samo enkrat, povračila dela stroškov za ta namen pa v letih 2009 in 2010 ne mogel več uveljavljati.

Število čebeljih družin, za katero bo upravičenec vlagal vlogo, bo agencija preverila v registru čebelnjakov, veljalo pa bo število čebeljih družin na dan 30. 6. 2007. Za upravičenice, ki na dan zadnjega popisa čebeljih družin še niso imeli čebelnjaka, bo veljalo stanje, ki so ga priglasili v skladu s predpisom o vpisu čebelnjakov. Seznam opreme, za katero bo mogoče uveljavljati podporo za nakup, bo objavljen na spletni strani ČZS.

Stroški za nakup rabljene opreme, stroški za plačilo davkov, carin in dajatev pri uvozu, stroški za tekoče poslovanje (stroški za vzdrževanje, najem ... itd.) ter bančni stroški ne bodo upoštevani.

2. Financiranje prvega nakupa

Čebelarju začetniku bo samo enkrat financiran nakup treh novih panjev in treh čebeljih družin do vrednosti 500 evrov.

Čebelarji začetniki, ki bodo uveljavljali financiranje prvega nakupa, bodo morali biti (poleg še nekaterih drugih zahtev) poslovno sposobne osebe, ki bodo kot samostojni nosilci številke KMG MID izpolnjevale zahteve za vpis v Centralni register čebelnjakov, ki bodo ob oddaji vloge stare najmanj polnih 15 let, ob oddaji vloge za povračilo sredstev za nakup panjev in čebeljih družin pa vpisane v Centralni register čebelnjakov itd.

Stroški za plačilo davkov, carin in dajatev pri uvozu, stroški za nakup rabljenih panjev ter stroški za nakup čebeljih družin, ki niso pasme kranjske sivke, ne bodo upoštevani.

Agencija bo vse vloge do porabe sredstev obravnava la po načelu »kdor prvi pride, prvi melje«.

Obvestiti vas želimo tudi o tem, na kaj bodite pozorni pri nakupu čebelarje opreme. Na računu, ki vam ga mora prodajalec izstaviti v dveh originalnih izvodih, morajo biti navedeni podatki:

- datum izdaje računa;
- zaporedna številka računa, ki omogoča njegovo identifikacijo;
- podatki o prodajalcu z vašo davčno številko, in če ste zavezanec za DDV, tudi z vašo identifikacijsko številko za DDV;
- podatki o kupcu – najmanj polno ime, priimek in naslov.

Kot smo že omenili, je pomembno, da račun pri navedbi podatkov o kupcu vsebuje podatke o nosilcu čebelarje obrata, ki je nosilec KMG-MID in številke čebelnjaka, za katerega bo uveljavljajal podporo. Če je kupec pravna oseba ali samostojni podjetnik, mora biti račun opremljen tudi z njegovo davčno številko, za kupce – zavezance za DDV pa mora biti na računu navedena tudi identifikacijska številka za DDV. **Posebni pogoji za dodelitev podpore za sofinanciranje nakupa čebelarje opreme in podpore za prvi nakup panjev in čebeljih družin bodo določeni v javnem pozivu, ki ga bo pripravila in izvedla Agencija Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja (AR-SKTRP).** Obvestilo bo objavljeno tudi na spletni strani Čebelarje zveze Slovenije (www.czs.si). Navodila, ki jih bo pripravila ARSKTRP, bomo objavili v prihodnji številki Slovenskega čebelarja, za podrobnejše informacije pa lahko pokličete tudi Čebelarje svetovalno službo.

VABILO

Čebelarje svetovalna služba vas vabi na okroglo mizo z naslovom PAŠNI REDI, ki bo v četrtek 29. novembra 2007 ob 17 uri, v Čebelarjskem centru Slovenije na Brdu pri Lukovici. Na okrogli mizi bodo predstavljene dozdajšnje dejavnosti pri tem projektu, digitalna aplikacija za vpogled na stojišča čebelnjakov, lokacije stojišč, pašni kataster itd. Predstavljeni bodo predlogi za čim učinkovitejše in uspešnejše končanje tega pomembnega projekta iz področja čebelarstva.

Vabljeni vsi čebelarji!

Obveščamo vas, da bodo svetovalci Čebelarje svetovalne službe v času med 8. in 10. novembrom na strokovni ekskurziji. V tem času se za informacije obrnite na sedež Čebelarje zveze Slovenije: 01 / 729 61 00.

Uradne ure ob ponedeljkih od 10. do 14. ure: Andreja Kandolf, svetovalka za zagotavljanje varne hrane, ČZS, Brdo pri Lukovici 8, tel.: (01) 729 61 33, 040 436 514, e-pošta: andreja.kandolf@czs.si, **Vlado Augustin**, svetovalec za tehnologijo, Mestni trg 4, 8330 Metlika, tel.: 040 436 516, (07) 30 60 236, e-pošta: vlado.augustin@czs.si; **Tanja Magdič**, svetovalka za ekonomiko, Rožna dolina 40, Lesce, tel.: 040 436 513, e-pošta: tanja.magdic@czs.si; **Jožica Kapun Maršič**, terenska svetovalka, Martjanci 5c, 9221 Martjanci, tel: 040 436 517, (02) 548 16 39, e-pošta: jozica.kapun@czs.si; **Lidija Senič**, vodja ČSS, Vinska Gorica 10, 3204 Dobrna, tel: 040 436 515, e-pošta: lidija.senic@czs.si.

Uradne ure svetovalcev na sedežu ČZS so ob četrtkih od 8. do 14. ure.

Ni mu uspelo, pa tudi dano mu ni bilo, saj ga je že dve leti po končani vojni, ko je bil star 73 let, 22. decembra 1947 sredi Ljubljane do smrti povozil opiti voznik avtomobila. Ni pa mogel povoziti njegovega izjemno pomembnega čebelarkega izročila, ki med našimi čebelarji živi in se razvija še dandanes, tudi 60 let po smrti njegovega ustvarjalca!

Zakaj se še zdaj tako oklepamo Žnideršičevih panjev?

Morda zato, ker se AŽ-panj tako prilega potrebam slovenskih čebelarjev?! Če ne bi bilo tako, nič na svetu ne bi preprečilo, da se naši pametni in gospodarni čebelarji ne bi oprijeli boljših panjev – tako pa še vedno množično, skoraj enotno, več kot 95-odstotno čebelarijo v žnideršičih!

Res so od Žnideršičevih časov dosegli velik napredek panji, ki so konkurenčni AŽ-panju. S posebnimi tehničnimi pripomočki je, na primer, olajšan tudi prevoz nakladnih panjev.

Nepričakovano pa je v tem obdobju napredovala tudi raba in izboljšava AŽ-panja! Ta je (po večini z

načini povečevanja panjske prostornine, znanimi še iz obdobja kranjičarstva, in ob razvoju precej drugačnih možnosti prevažanja panjev v prevoznih čebelnjakih (brez vsakokratnega nalaganja na vozilo in zlaganja z njega) postal – po potrebi z dodatnimi izumi – ne samo velikoprostorninski panj, ampak celo panj s poljubno veliko prostornino! Še vedno, seveda, ostaja med daleč najboljšimi panji za prevažanje, predvsem pa našim čebelarjem, ki so čustveno posebej močno navezani na čebele, še naprej omogoča prijetno in udobno čebelarjenje v čebelnjakih. Ti so ne samo topel in varen dom za čebele, ampak tudi posebno čebelarjevo svetišče, občudovana galerija poslikanih panjskih končnic, majhna čebelarjeva kamrica in pribežališče ob dobrih in hudih urah, za zdravljenje telesa in duha.

Dovolj razlogov torej, da se tudi ob obletnici Žnideršičeve smrti s hvaležnostjo spomnimo na delo našega velikega rojaka, katerega življenje je bilo prežeto z ljubeznijo do čebel in ustvarjalnim duhom za naše čebelarjenje! ■

ALTERNATIVNI OPRAŠEVALCI

ZAKAJ JE ČMRLJEV VSE MANJ?

Besedilo in fotografija: **dr. Peter Kozmus**

Številni se še spominjamo časov, ko je bilo na naših vrtovih in travnikih veliko različnih vrst čmrljev. Takrat smo pri vsakodnevnih opravilih, največkrat pri košnji, pogosto naleteli na njihova gnezda, iz katerih smo po slamicah sesali sladek nektar. Takšnih dogodkov je vse manj, saj se populacija čmrljev iz leta v leto zmanjšuje, nekatere vrste pa so verjetno tudi že izumrle. Vzrokov za tovrstno dogajanje je več, nekatere izmed njih pa opisujem v nadaljevanju.

Zmanjševanje vrstne pestrosti čmrljev in velikosti njihove populacije zasluži posebno pozornost, saj ima dolgoročne negativne posledice, najprej v rastlinskih združbah, potem pa tudi v višji prehranski verigi, kajti od opravevanja s čmrlji je odvisna reprodukcija vsaj 2500 rastlinskih vrst. Zmanjševanje števila opravevalcev po navadi ne zbuja velikega zanimanja, razen kadar to povzroči negativne posledice, kot sta npr. manjša količina in slabša kakovost pridelka.

V zadnjih 50 letih smo v Evropi in Severni Ameriki priča občutnemu zmanjševanju vrstne pestrosti čmrljev. Pred letom 1960 je bilo v vzhodnem delu Anglije razširjenih štirinajst vrst čmrljev, zdaj jih je tam samo

B. hortorum

